

Vzlic modernističnemu jazzu, radiu, sportu, filmu, motorju in drugi navlaki se oglasi iz teh popevčic včasi Slomškov epigon. N. pr.:

Moško poštenje,	Vidiš krivico,
zdravje duha,	kaži ji pest,
volja jeklena,	dobro udari,
čistost srca.	čista bo vest.

Bolj karakteristični še pa so za avtorja takile verzi:

Solnčne rože in vijolce,
to so moje ljubice,
svetla noč — razkošna soba
in šampanjec — zvezdice ...

Skratka: neužitno, banalno, naivno, prisiljeno in diletantsko.

F. A.

G L O S E

Naša proletarska literatura in Nolit. — V julijski številki propagandne revije Nolit, ki je podružnica nemške založbe Nolit (Nolit-Verlag), so objavili naši mladi politični literatje B. Kreft, A. Cerkvénik in F. Delak svoje fragmente — saj je vse njih literarno delo do sedaj le še fragment — o slovenski literaturi in tudi svoje slike. Karakteristika vseh treh je plitkost, ozkost nazora in tendenčnost, češ, da je umetnost samo tisto, kar nosi na sebi pečat neke politične misli in socialne ideje in da je vse drugo, prav zato ker ni politično, brezpomembno in brez življenja, ker mislijo, da je življenje samo to, kar vidijo oni in da ne obstoji nič izven njih nazora. Nikdar ne seže njih pogled globlje v umetniško naravo, ali v svet umetniškega ustvarjanja. To jim je zaprto, gluhi in slepi so za vse višje od grobe vsakdanjosti. V svoj nazor pa so tako zagrizeni, da nekako smešno naivno in otročje dokazujejo, da so vsi drugi nazori napačni in neživljenski. To je njih sentimentalno čuvstvena in umska zabloda, ki je znak neglobokega mišljenja in majhne sile in ki se pri njih stopnjuje do demagoško neobjektivne drznosti in nepravčnosti. Če se zaletuje Kreft v Pregljo, ne da bi pomislil, da je Pregelj v tendenci svojega sveta, v svojih delih prav tako upravičen verjeti v svoje kot Kreft sam, kaže le njegovo zaletelost in pomanjkanje uvidevnosti. Tudi njegovo proglašanje vse ostale slovenske literarne produkcije za sterilnost, je zopet le mogoče pri njegovi slepoti — skratka, pri enostavnem pomanjkanju zdrave razsodnosti. Zato je njegov članek vodenost in gola neresnica v vseh trditvah. Ali niso malone vsi, ki jih Kreft hvali, dokaj povprečni pisatelji? Gola propaganda in prijateljska gesta je, ako se omenja Cerkvénik dramatik in pisatelj, ki misli da je socialnost le seksualna fizijologija in perverznost, ter da so njegovi zobotehniki proletarci in živi ljudje? Zakaj Cerkvénik sploh ni proletarski pisatelj. — Tudi pesnik Seliškar ni to, za kar ga Cerkvénik proglašá. Kako je poučna preprosta Cerkvénikova nelogičnost pri iskanju centralne osebnosti! «Jaz mislim,» trdi, «da je iskanje centralne osebnosti v slovenski literaturi nesmiselna stvar, da ne rečem neumna», jo pa čez hip sam najde in proglašá: «Tako je Seliškar za gotovi del slovenskih mas (!) v resnici centralna osebnost.» To seveda ni res, pač pa vidim v tem le Cerkvénikov prijateljski odnos do pesnika in cenen poklon Seliškarju. Vendar Seliškar umetniško ni tako močan in prečiščen, da bi bil umetniško neoporečen; tudi njegov svet ni mogočen, ker je vsebinsko in miselno preozek in ne vidi ob sebi ničesar razen socialnega. Res pa je, da razen Cerkvénika pri nas danes

centralne osebnosti nihče ne išče. Ker se ta krog sam čuti dokaj šibkega in slabotnega, se neprestano poslužuje Cankarja, ki pa ga pozna le po Hlapcu Jerneju, in poleg njega še S. Kosovela, ki je pa po svoji pesniški naravi njihovim teorijam v resnici močno tuj. Toda čemu to dokazovanje? Zanimivo je, da hodijo v tuje revije patetično razkazovati svojo siromaštvo in da doma vdano molčijo, ker se natihem zavedajo svoje šibkosti in ker so v resnici močno neustvarjajoči. Prijetno nalogo pa vendarle imajo, slepo hvaliti drug drugega, česar jim ne zavidam, le da bi bilo okusneje, če bi si to hvalisanje sporočali ustno. — Delakov članek je klasičen zgled plitkosti, povzdigovanja samega sebe in smešne analize lastnih in tujih del, ki jih nikjer ni. (Njegova ljubezen do samega sebe me močno gane, čeprav ni danes več okusno, zbirati svoje slike kot mlada deklica!) Njegovi avantgardisti so stara pesem, ki se je pa Delak ne more naveličati. To je že kakor fantom, ki smo se ga že zdavnaj naveličali; tudi njegove svetovne slave nam je že dovolj.

To je obraz vseh treh člankov in vseh treh avtorjev, ki so s svojimi članki le preveč znova razgalili svoje neznanje, nemoč in praznoto. Poročati na tak način o Slovencih je višek naivne zaletelosti.

Anton Ocvirk.

K R O N I K A

Cankarjev «Kralj na Betajnovi» v italijanščini.* — Italijanskim prevajalcem iz slovenskega slovstva se je pridružil mantovanski profesor Bartolomeo Calvi. Njegov prevod je precej natančno, vestno in točno prirejen po V. zvezku Cankarjevih zbranih spisov. Če upoštevamo pomanjkljivost učnih pripomočkov za Italijana, ki se hoče slovenščine dobro naučiti, se ne bomo čudili, da je zmisel izvirnika na par mestih rahlo zabrisan. Za bližnjo bodočnost obeta Calvi tudi «Moje življenje» in «Podobe iz sanj» v italijanskem prevodu, ki je že dovršen.

Kot uvod h «Kralju na Betajnovi» je dodal obširno študijo o drami (str. 5 do 51), kakršne v slovenščini še nimamo. V njej označuje Kantorja za hujšo človeško pošast, nego je Neimenovanec v Manzonijevih «Zaročencih». Razen Kantorja ima tudi župnika in sodnika za tirana Betajnovce, ker «sodelujeta od spodaj s tisto bedasto politiko osrednjih oblastev, ki vidijo svojo korist v tem, da držijo slovensko ljudstvo v nevednosti, da bi se ne vzbudilo k vstajenju» (str. 10). Govoreč o zmagi pravice, primerja Cankarjevo delo z Alfierijevo dramo «Filippo», kjer tudi nedolžni moralno zmaga s tem, da postane žrtev krivičnosti. Glede neskladnosti v Kantorjevem značaju ne soglaša z Izidorjem Cankarjem, da izvirajo iz pesnikove odpovedi nekdanjemu nietzschejanskemu idealu, temveč jih razlaga s težnjo, narediti Kantorja bolj človeškega. Najodločneje pobija Govekarjevo mnenje, da bi te drame ne bilo, če bi Cankar ne bil bral prej Nietzscheja in Ibsenovih «Strahov». Priznava oddaljene vplive Shakespearejevega «Hamleta», Gorkega «Potepuhov», Nietzscheja in «Strahov», a zagovarja obenem Cankarjevo vrhovno umetniško svobodo. Obžaluje, da še ni obširne monografije o Cankarju.

Andrej Budal.

* Ivan Cankar, *Il Re di Betainova*. Drame in tre atti. Traduzione integrale dallo sloveno e studio critico di Bartolomeo Calvi. Torino 1929. Società editrice internazionale. Strani 119.

Urednikov «imprimatur» dne 20. septembra 1929.